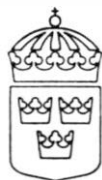

Motion till riksdagen

1988/89: Ub663

av Rune Thorén (c)

Bebyggelseantikvarisk utbildning

Mot.
1988/89
Ub663 – 668

Den ökade omvandlingstakten av samhällsbygget har i allt större utsträckning påverkat den befintliga bebyggelsen, som därigenom efter hand har utsatts för hårdhända förändringar.

Detta innebär ett allt starkare hot mot att långsiktigt balanserat kunna ge äldre byggnader och bebyggelsesystem ett – så långt möjligt – naturligt åldringsförlopp. Härigenom kan för vår kultur och samhällsbild obotliga skador uppkomma.

Dessa frågor har alltmer uppmärksammats och vissa motåtgärder har efter hand initierats, bl. a. genom beslut av riksdagen, exempelvis byggnadsvårdsreformen, kulturminnesvårdens ändrade organisation, samt vissa insatser för s. k. ROT-program. I stort är dock hotbilden fortfarande i hög grad giltig, i synnerhet för vanliga byggnadstyper och yngre former av bebyggelsesystem, t. ex. i våra många smärre tätorter liksom i 1900-talets bostadsbebyggelse i större städer, för att ta ett par åskådliga och karaktäristiska exempel. Detta fenomen är för övrigt likartat i de flesta länder jämförbara med Sverige.

Bland näraliggande vägar att bidra till lösningen av dessa frågor hör naturligen förändrad organisation av planerande myndigheter och företag, inte minst antikvariska organ på lokal och regional nivå. Behovet av s. k. kommunantikvarier har här föreslagits som en effektivitets- och kvalitetshöjande modell, för att ge de i verkligheten ansvariga organen faktiska möjligheter att med stöd av kvalificerad expertis kunna handlägga den praktiska bevarandeplaneringen, i nära kontakt med berörda beslutsfattare.

I vårt land finns sedan 1978 Bebyggelseantikvarisk linje inrättad vid universitetet i Göteborg, såsom en inom högskolan unik utbildning, speciellt inriktad mot det ovan redovisade kunskapsområdet. Denna ger en specifik och målinriktad möjlighet till grundläggande skolning vid sidan av de traditionella utbildningarna, dels inom de humanistiska fakulteterna s. k. museiämnena, dels genom arkitektlinjen. Utomlands diskuteras allt oftare att inrätta motsvarande slag av utbildning, exempelvis i Norge (universitetet i Bergen), Finland (tekniska högskolan i Tammerfors) samt i Italien (flera universitet). Likaså är denna problemställning i hög grad aktuell i Nordamerika, där sådan utbildning redan har etablerats vid vissa högskolor, tidsmässigt parallellt med den ovan anförda utvecklingen i Sverige. Detta visar dels att situationen i hög grad är ett internationellt

fenomen, dels att Sveige genom inrättandet av den bebyggelseantikvariska linjen varit förutseende och initiativkraftigt.

Av historiska skäl har den bebyggelseantikvariska linjen kommit att utvecklas med en humanistisk bas, vilket i sammanhanget är en viktig faktor, samtidigt som tekniska samt natur- och samhällsvetenskapliga kursavsnitt har självskrivna uppgifter för att förmedla kunskap om bl. a. äldre byggnadsteknik, moderna metoder och material för åtgärder, vidare naturvetenskapligt baserade analysmetoder för diagnos, samt samhällsvetenskapliga försättningar för en bred, historiskt baserad planering för befintlig bebyggelse. Härigenom är denna helintegrerade utbildning i hög grad tvärvetenskaplig till sin karaktär och en exponent för de moderna, gränsöverskridande utbildningar och kunskapsområden som samhället behöver vid sidan av traditionella discipliner och professioner.

Linjen har genom riksdagens tidigare beslut omvandlats från ett Göteborgsinitiativ och en lokal linje till att numera vara inrättad som allmän, riksrekryterande utbildning (120 poäng, 3 år). Linjen bildar numera tillsammans med den av riksdagen inrättade Konservatorslinjen en för landet unik resurs inom högskoleväsendet, med en egen lokal- och utrustningsmässigt väl rustad institution med övergripande kulturvårdande inriktning. Inom denna institution har forskning etablerats, i viss utsträckning i nära samverkan med andra discipliner, bl. a. oorganisk kemi. Bl. a. har dess lärare initierat ett internationellt forskningssamarbete inom EUREKA-programmet med det s. k. EURO CARE-projektet, som sammanbinder tillämpad forskning inom ett tiotal europeiska länder med syfte att utveckla effektiva produkter och åtgärdsprogram, i nära samverkan med industrier och andra företag, bl. a. inom byggsektorn.

Härutöver bör någon form av påbyggnadsutbildning efter hand inrättas, med bebyggelseantikvarisk linje (motsv.) som bas. Denna kurs/linje bör vara särskilt inriktad mot fördjupning för yrkeslivets behov, exempelvis för mer specialiserade företag inom byggsektorn, allteftersom ombyggnad blir en alltmer vanlig och väsentlig arbetsuppgift.

Den bebyggelseantikvariska linjen har dock hittills – för dess mål och rimliga funktioner – ett helt orimligt resursläge. Genom den humanistiska bakgrunden har utbildningen administrativt sammanförts med de s. k. historisk-filosofiska ämnena. Detta medför av traditionsskäl ett resursläge i en storleksordning där årskostnaden för de studerande f. n. är något mindre än 10000:– per studerande och läsår, vilket i kombination med den i sig väl avvägda årliga nyantagningen av 20 studerande per år resulterar i en mycket svag resursbild, som ej tillåter att de uppställda och rimliga utbildningsmålen tillnärmelsevis kan uppnås. Anslagen räcker inte för att tillgodose ens elementära behov av enklare utrustning och material, byggtekniska, laborativa och hantverksmässiga övningar, tillräcklig handledning och praktik samt kvalificerade externa speciallärare. Sammantaget betyder detta dels att de berörda studerande inte uppnår fullgod kompetens, särskilt inte av mer teknisk och tillämpande natur, dels att byggsektorn härigenom ej får tillgång till behövlig specialutbildad expertis som påvisats inledningsvis.

Den anförda konservatorsutbildningen, vars av riksdagen anvisade an-

slag motsvarar ca 50 000:— per studerande och år, har en i sammanhanget rimligare resursbild. Det framstår som oförklarligt, varför dessa två helt närbesläktade högskoleutbildningar som lokalmässigt och organisatoriskt är sammanförda och även i viss utsträckning har samordnad undervisning, har så avsevärt olikartad resursbild. Det kan även vara aktuellt att jämföra med vissa andra utbildningar med starkt laborativ och tillämpande inriktning, som t. ex. kemilinjen.

Mot. 1988/89
Ub663

Hemställan

Med anledning av vad här anförts hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om påbyggnadslinje för bebyggelseantikvarisk utbildning.
2. att riksdagen till den bebyggelseantikvariska linjen vid Göteborgs universitet för budgetåret 1989/90 anslår 1,5 milj. kr. utöver vad regeringen har föreslagit.

Stockholm den 25 januari 1989

Rune Thorén (c)